

DET KONGELIGE
SOCIALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 56

(2002–2003)

Om lov om endringer i folketrygdloven

(samleproposisjon våren 2003)

*Tilråding fra Sosialdepartementet av 4. april 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Sosialdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I proposisjonen foreslås enkelte materielle endringer samt lovtekniske justeringer med sikte på klargjøring og forenkling. Realitetsendringene foreslås å tre i kraft 1. juli 2003, mens de mer lovtekniske justeringer trer i kraft straks.

Forslagene gjelder:

Tiltak under rehabilitering:

- *Forlengelse av perioden som det kan ytes rehabiliteringspenger med en uføregrad lavere enn 50 prosent (punkt 2)*

Perioden som det kan ytes rehabiliteringspenger med en uføregrad lavere enn 50 prosent i rehabiliteringens slutfase forlenges fra tre til seks måneder, med mulighet til ytterligere forlengelse med seks måneder (fra tre måneder). Formålet er å gjøre veien tilbake til arbeidslivet lettere.

- *Reisetilskott til undervisningsstedet i stedet for rehabiliteringspenger til studenter (punkt 3)*

Formålet er at studenter etter en alvorlig sykdom raskere kan gjenoppta utdanningen.

Fornyning og forenkling av ordningene med pleiepenger og omsorgspenger ved barns sykdom:

- *Justering av kriteriene for pleiepenger ved barns sykehusopphold (punkt 4)*

Etter gjeldende rett er det et vilkår for pleiepen-

ger i forbindelse med barns sykehusopphold (ved mindre alvorlig sykdom) at barnet har vært innlagt i mer enn sju kalenderdager. Stortinget opphevet dette vilkåret ved en lovendring høsten 2002. Samtidig ble det anmodet om utarbeidelse av kriterier for ytelsen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003. For å målrette ordningen mot de tilfeller hvor pleiebehovet er størst, og av hensyn til likebehandling og forutsigbarhet, foreslås at pleiepenger skal kunne gis når innleggelsen har vart i minst tre kalenderdager.

- *Ordningen med omsorgspenger ved barns sykdom tilpasses i større grad til dagens familiemønstre (punkt 5)*

Omsorgspengeordningen gjøres mer fleksibel blant annet ved at retten løsrives noe fra det formelle foreldreansvaret. Formålet er å tilpasse reglene til den faktiske omsorgssituasjonen som dagens familiestruktur medfører.

Oppdatering og lovtekniske justeringer:

- *Avkortingsreglene for barnepensjon under opphold i institusjon tilpasses tilsvarende regler for voksne pensjonister (punkt 6)*

Ved lovendring høsten 2001 ble avkortingsreglene for pensjon i institusjon begrenset til langvarig opphold utover ett år, mot tidligere fem måneder. Videre ble minsteinntekten som institusjonsbeboeren kan beholde per måned etter avkorting økt med noen hundre kroner til sam-

me beløp som minsteinntekten i kommunale institusjoner. Dette ble ikke fulgt opp for barnepensjon, noe som anses som en inkurie. Det gjelder svært få barn og det vil være en forenkling med like regler.

- *Lovteknisk presisering av begrepet forventet arbeidsinntekt for gjenlevende ektefelle (punkt 7)*
Det presiseres at forventet arbeidsinntekt på to ganger grunnbeløpet til gjenlevende ektefelle under 55 år er et minstekrav, slik at det går klart fram at forventet inntekt kan settes til et høyere beløp.
- *Lovteknisk presisering om at refusjonskrav fra arbeidsgiver for utbetalte sykepenger ved svangerskapsrelatert fravær kan dekkes tilbake i tid (punkt 8)*
- *Krav om lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte skal settes fram for hjelpemiddelsentralen (punkt 9)*
Som følge av at hjelpemiddelsentralene fra 1. januar 2003 er delegert myndighet til å gjøre vedtak om lese- og sekretærhjelp til blinde og svaksynte, lovfestes at krav om ytelsen skal settes fram for hjelpemiddelsentralen.
- *Oppretting av henvisningsfeil i §§ 3–6 og 10–8 (punkt 10, merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget)*

Forslaget om forlengelse av perioden som det kan ytes rehabiliteringspenger med en uføregrad lavere enn 50 prosent, vil dels føre til merutgifter og dels til innsparinger. Nettomerutgift antas å utgjøre maksimalt 1 mill. kroner, se punkt 2.

Merkostnader ved endringene i pleiepengeordningen ved barns sykehusopphold er beregnet til ca. 75 mill. kroner på årsbasis. For 2003 er merutgiftene anslått til ca. 35 mill. kroner, se punkt 4.

Tilpassing av ordningen med omsorgspenger til dagens familiemønstre, kan føre til noe merutgifter for enkelte arbeidsgivere. Utgiftene er likevel begrenset til 10 dager per kalenderår per arbeidstaker. For trygden blir ordningen stort sett kostnadsnøytral. Se punkt 5.

De øvrige forslagene vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

For brukerne vil tiltakene innebære et enklere regelverk å forholde seg til.

2 Forlengelse av perioden som det kan ytes rehabiliteringspenger med en uføregrad lavere enn 50 prosent – folketrygdloven § 10–12 fjerde ledd

---

2.1 Innledning

For å gjøre veien tilbake til arbeidslivet lettere foreslås at perioden som det kan ytes rehabiliteringspenger med 20 til 50 prosent forlenges fra 6 til 12 måneder.

2.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

En person som har mottatt sykepenger i ett år og fortsatt er arbeidsufør har rett til rehabiliteringspenger. Det er et vilkår for å få rehabiliteringspenger at arbeidsevnen er nedsatt med minst halvparten på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom, skade eller lyte. Det er videre et vilkår at vedkommende får aktiv behandling med utsikt til å bedre arbeidsevnen. Tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening er likestilt med behandling. Personer som ikke har rett til sykepenger får også rett til rehabiliteringspenger dersom de har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsuføre på grunn av sykdom i 52 uker. Se folketrygdloven § 10–8 første til tredje ledd.

Sykepenger har alltid kunnet graderes helt ned til 20 prosent. Lavere uføregrad enn 50 prosent er spesielt aktuelt når en person gradvis gjenopptar arbeidet. Siden 1993 kan også rehabiliteringspenger i sluttfasen graderes ned til 20 prosent i inntil tre måneder med mulighet til forlengelse i ytterligere tre måneder, se folketrygdloven § 10–12 tredje og fjerde ledd og Ot.prp. nr. 6 (1992–93). Det er et vilkår at vedkommende i den forutgående periode har mottatt sykepenger eller rehabiliteringspenger, og at arbeidsevnen da var nedsatt med minst 50 prosent.

Med bakgrunn i uheldige enkelttilfeller har Rikstrygdeverket tatt opp spørsmålet om å harmonisere minstekravet til arbeidsuførhet i sykepengeordningen og rehabiliteringspengeordningen.

2.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet ser behovet for en viss utvidelse av gjeldende ordning, men mener at det på det nåværende tidspunkt ikke er aktuelt å foreslå endringer i de generelle inngangsvilkårene for rehabiliteringspenger om nedsatt arbeidsevne med minst 50 prosent. For personer uten sykepengerrett vil et krav

om sammenhengende nedsatt arbeidsevne på bare 20 prosent i 52 uker for å få rett til rehabiliteringspenger, innebære en betydelig utvidelse av stønadsordningen. Dette vil kunne føre til en utvidelse av antall stønadsmottakere. Departementet vil heller ikke gå inn for en slik harmonisering for personer med rett til sykepenger. Det er ytterst sjelden at en person starter sykefraværet med en sykmelding lavere enn 50 prosent og etter ett år fortsatt har en nedsatt arbeidsevne på mindre enn 50 prosent.

Det vanlige er at man starter med 100 prosent sykmelding og etterhvert øker arbeidsinnsatsen. Dette tar gjeldende regelverk høyde for. Departementet mener minstekravet til nedsatt arbeidsevne for å kunne få rehabiliteringspenger heller må ses i sammenheng med kravet til uførhet i den foreslåtte tidsbegrensede uførestønad, se Ot.prp. nr. 102 (2001–2002) hvor det er foreslått å opprettholde kravet til at inntekts- eller arbeidsevnen skal være nedsatt med minst 50 prosent for å få tidsbegrenset uførestønad eller varig uførepensjon. Når en person har fått innvilget uførestønad, kan vedkommende på et senere tidspunkt øke arbeidsinnsatsen opptil 80 prosent og likevel få 20 prosent stønad.

Perioden på maksimalt 6 måneder på slutten av et rehabiliteringsforløp der en person gradvis kan øke arbeidsinnsatsen opp mot 80 prosent har imidlertid i enkelte tilfeller vist seg å være for kort. I mange tilfeller vil det dessuten være vanskelig å kunne fastslå om vedkommende er 50 prosent eller bare 30–40 prosent arbeidsufør. Den enkelte vil derfor kunne gjøre seg sykere enn han eller hun er for ikke å miste stønaden. For å kunne gradvis øke arbeidsinnsatsen over en lengre periode og dermed gjøre veien tilbake til arbeidslivet lettere, foreslår departementet at perioden utvides fra 6 til 12 måneder. Utvidelsen av denne perioden bør likevel ikke føre til en generell forlengelse av rehabiliteringspengeperioden. Departementet vil presisere at rehabiliteringspenger vanligvis ikke ytes sammenhengende i mer enn 52 uker.

Det vises til § 10–12 fjerde ledd i lovforslaget.

2.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. juli 2003 og gis anvendelse også for løpende tilfeller.

Forslaget vil dels føre til merutgifter og dels til innsparinger. Nettomerutgift antas å utgjøre maksimalt 1 mill. kroner på årsbasis. Forslaget har ikke administrative konsekvenser av betydning.

3 Reisetilskott til undervisningsstedet i stedet for rehabiliteringspenger til studenter – folketrygdloven § 10–7 femte ledd

3.1 Innledning

For å lette tilbakegangen til utdanning for studenter etter alvorlig sykdom foreslås at det kan ytes reisetilskott til undervisningsstedet i stedet for rehabiliteringspenger.

3.2 Bakgrunn. Gjeldende rett

Til personer som ikke har sykepengerrettigheter kan det ytes rehabiliteringspenger når vedkommende har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsufør i minst 52 uker. Fra 1. januar 2002 kan studenter under 26 år som har vært arbeidsuføre i minst 20 uker på grunn av alvorlig sykdom få rehabiliteringspenger. Se folketrygdloven § 10–8 tredje ledd og Ot.prp. nr. 4 (2001–2002) punkt 6.

I stedet for rehabiliteringspenger kan det ytes reisetilskott dersom en person midlertidig ikke kan reise på sin vanlige måte til og fra arbeidsstedet på grunn av sykdom, skade eller lyte. Se folketrygdloven § 10–7 femte ledd. Det er ikke gitt en tilsvarende mulighet til reisetilskott til studentens undervisningssted.

3.3 Departementets vurdering og forslag

De samme hensyn som taler for å kunne yte reisetilskott til og fra arbeidsstedet dersom en person midlertidig på grunn av sykdom ikke kan bruke kollektivtransportmiddel, gjør seg gjeldende i forhold til syke studenter. Det er viktig at unge studenter etter en alvorlig sykdom raskt kommer i gang igjen med studiene sine. Hvis det er mulig at vedkommende kan gjenoppta studiene ved for eksempel å bruke drosje til undervisningsstedet, mener departementet det er rimelig at vedkommende får dekket ekstrautgifter til transport i en overgangsperiode. Dette bør gjelde alle studenter som har rett til rehabiliteringspenger etter § 10–8, dvs. også studenter over 26 år som har rett til rehabiliteringspenger fordi de har brukt opp sykepengeretten sin.

Departementet foreslår derfor at det kan ytes reisetilskott til undervisningsstedet i stedet for rehabiliteringspenger til student som fyller vilkårene i § 10–8. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstrautgifter til transport og er begrenset til det beløp studenten vil ha fått utbetalt i rehabiliteringspenger for samme tidsrom.

Det vises til § 10–7 femte ledd i lovforslaget.

3.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at lovendringen trer i kraft 1. juli 2003 og gjøres gjeldende også for løpende tilfeller. Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

4 Justering av kriteriene for pleiepenger ved barns sykehusopphold – folketrygdloven § 9–10

4.1 Innledning

Stortinget vedtok høsten 2002 endringer i pleiepengeordningen ved barns sykehusopphold (folketrygdloven § 9–10). Stortinget ba samtidig om at det i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003 ble utarbeidet kriterier og proveny for ordningen. For å målrette ordningen mot de grupper som endringen tok sikte på og for å sikre hensynet til likebehandling og forutsigbarhet, foreslår departementet at pleiepenger skal kunne gis fra 8. dag dersom barnet har vært innlagt i minst 3 kalenderdager.

4.2 Gjeldende rett

Etter gjeldende rett er det et vilkår for rett til pleiepenger etter folketrygdloven § 9–10 at barnet har vært innlagt i mer enn 7 kalenderdager. (For alvorlig syke barn gjelder egne regler.) Pleiepenger kan gis fra 8. dag regnet fra innleggelsen, og det kan ytes pleiepenger også etter utskrivelsen, hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Ytelsen gis så lenge det er nødvendig for behandlingen og rehabiliteringen av det enkelte barn. Pleiepenger gis når barnet er under 12 år. Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten til barnet fyller 18 år.

4.3 Dok. 8:123 (2001–2002) og Innst. O. nr. 17 (2002–2003)

På bakgrunn av et privat lovforslag har Stortinget endret folketrygdloven § 9–10 med virkning fra 1. juli 2003, se lov 13. desember 2002 nr. 86. Som bakgrunn for lovendringen er det vist til at moderne medisinske behandlingsprinsipper innebærer stadig kortere liggetid i sykehus og utstrakt bruk av poliklinisk behandling. Med stadig kortere liggetid ved sykehus faller flere og flere utenfor den nåværende ordningen med pleiepenger. Lovendringen av 13. desember 2002, som skal tre ikraft 1. juli 2003, gir med sin nåværende ordlyd rett til pleiepenger etter behandling i helseinstitusjon, uten

hensyn til oppholdets varighet og også etter poliklinisk behandling, dersom pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager. Pleiepenger skal utbetales fra 8. dag. Stortinget forutsatte som nevnt under punkt 4.1 at det skulle utarbeides nærmere kriterier og proveny for ordningen.

4.4 Departementets vurdering og forslag

Av i alt 73 030 utskrivninger fra somatiske sykehus i 2001 for barn fra 0–12 år hadde 87,5 prosent (63 925 tilfeller) vært innlagt i 0–7 dager, og faller dermed utenfor någjeldende ordning med pleiepenger. Av de lengre innleggelsene (dvs. fra 8 dager) er barn under 2 år den klart største aldersgruppen. Av disse er majoriteten 0–1 år. Departementet antar at det i flertallet av disse tilfellene, hvor de yngste/nyfødte er syke, foreligger rett til pleiepenger ved alvorlig sykdom etter folketrygdloven § 9–11. Det er dermed bare et lite mindretall av alle sykehusinnleggelse som i dag utløser en pleiepenge rett etter § 9–10 og de fleste er henvist til ordningen med omsorgspenger som i mange tilfeller ikke er tilstrekkelig.

Departementet har derfor forståelse for at det var ønskelig med en liberalisering av ordningen. Spørsmålet er hvilke kriterier som bør settes. I forbindelse med Stortingsbehandlingen fremhevet flertallet i sosialkomiteen at det er den medisinske tilstanden og alvorlighetsgraden som bør være de avgjørende kriterier for tildeling av pleiepenger, og at pleiepenge retten dermed bør baseres på diagnose eller barnets generelle tilstand og behovet for foreldres tilstedeværelse.

Pleiepenger ved barns alvorlige sykdom, for eksempel kreft, reguleres av folketrygdloven § 9–11. Den aktuelle lovendringen i § 9–10 gjelder således pleie av barn med mindre alvorlige lidelser, for eksempel benbrudd.

Departementet vil i samråd med Rikstrygdeverket fraråde at rettighetene etter § 9–10 skal være knyttet til bestemte diagnoser. Det vil for eksempel være problematisk at samme diagnose kan tilsi ulikt pleiebehov alt ettersom barnet er for eksempel 2 eller 10 år. Når det gjelder pleiepenger for alvorlig syke barn etter folketrygdloven § 9–11, er kriteriet at barnet har livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade. Erfaringen med denne bestemmelsen er at det oppstår vanskelige grensdragninger, og at vurderingen av «alvorlig sykdom» ikke utelukkende kan bero på en diagnoseliste. Det vil derfor være svært uheldig om man også i § 9–10 innfører en skjønnspreget bestemmelse. Videre vil det være uheldig at begge bestemmelsene angir ulike typer alvorlighetsvurderinger.

Hensynet til den enkelte familie og dennes behov for regler som sikrer forutsigbarhet og likebehandling, bør veie tungt når nærmere kriterier for ordningen skal fastsettes. Dette hensynet taler imot at avgjørelsen av pleiepengerettigheter skal bero på en skjønnsmessig vurdering av alvorlighetsgrad og pleiebehov i den enkelte sak.

Departementet har nøye vurdert hvordan ordningen best kan tilpasses Stortingets intensjoner om visse kriterier for begrensning. I tillegg til at reglene må sikre forutsigbarhet og likebehandling, bør de også utformes slik at de fanger opp de tilfellene hvor pleiebehovet er størst. Det vises herunder til uttalelse fra flertallet i sosialkomiteen om at «på tross av god lovgivning på dette området, er det noen som ikke får den økonomiske støtte som ville vært rimelig ut fra det enkelte barns pleiebehov.» Utdfordringen er dermed å utforme regler som fanger opp tilfeller hvor omsorgspengeordningen (hvor foreldrene kan bruke inntil 4 arbeidsuker på pleie av barnet, eller 8 uker dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet) ikke er tilstrekkelig, men hvor sykehusoppholdet ikke har vart lenge nok til at man faller inn under gjeldende pleiepengeordning.

Av totalt antall utskrivninger fra somatiske sykehus i 2001 hadde 56 prosent av barn mellom 0–12 år vært innlagt i 0–2 dager. Oversikt over pasienter utskrevet fra sykehus etter alder og diagnose i 2001, viser blant annet at for barn fra 0–9 år utgjør sykdommer i åndedrettssystemet og akutte infeksjoner i luftveiene til sammen 31,5 prosent av alle tilfeller. Man må kunne legge til grunn at det store flertall av de korteste sykehusoppholdene er relativt ukompliserte tilfeller, og at omsorgspengeordningen (4/8 uker) allerede fanger opp disse tilfellene. Dersom pleiepenge retten skal utløses ved at pleiebehovet strekker seg over 7 kalenderdager og uten krav til institusjonsoppholdets varighet (slik som lovteksten lyder etter Stortingets endring) antar departementet at store grupper som i dag dekkes av omsorgspengeordningen vil kunne falle inn under de nye pleiepengereglene. Bakgrunnen for denne antakelsen er at for de yngste barna vil selv ukompliserte sykdommer kunne medføre pleiebehov på for eksempel 8–12 kalenderdager.

De økonomiske konsekvensene av den vedtatte endringen er vanskelige å beregne eksakt, da man ikke vet sikkert hvor mange behandlede barn som har et pleiebehov på mer enn 7 dager og eventuelt hvor langvarig pleiebehovet er. På et noe usikkert grunnlag antas årlige merkostnader å ligge på minst om lag 170 millioner kroner. I dag er årlige utgifter 14,6 millioner kroner.

Som nevnt innledningsvis har departementet forståelse for at dagens ordning oppleves som util-

strekkelig. Den medisinske utvikling har medført at stadig flere faller utenfor ordningen. Imidlertid må ordningen utformes slik at den treffer de som i dag faller utenfor både omsorgs- og pleiepengeordningen, og ikke slik at foreldre som i dag får dekket behovet innenfor omsorgspengeordningen (som betales av arbeidsgivere i 10 dager per arbeidstaker) flyttes over i pleiepengeordningen. En slik prioritering vil være lite hensiktsmessig.

Ved den nærmere utforming av kriterier for ordningen vil departementet legge vekt på at den skal være målrettet, forutsigbar og sikre likebehandling. I alt 23 161 barn (dvs. 32 prosent) mellom 0–12 år hadde 3–7 liggedager i somatiske sykehus i 2001. Flesteparten av de som har langvarig pleiebehov (utover omsorgspengeperioden) og som faller utenfor dagens pleiepengeordning, antas å ligge innenfor denne gruppen. Departementet mener derfor at det vil være hensiktsmessig å innarbeide et kriterium om at barnet må ha vært innlagt i 3 dager.

I dag kommer pleiepenge til utbetaling fra 8. dag. De første 7 dagene kan omsorgspenge rettighetene benyttes. For å avgrense mot de kortvarige pleietilfellene som faller innenfor omsorgspengeperioden, foreslås det ikke å endre denne regelen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at pleiepenge skal kunne gis fra 8. dag dersom barnet har vært innlagt i helseinstitusjon i minst 3 kalenderdager. Merutgiftene vil da utgjøre omlag 70–75 mill. kroner.

Det vises til § 9–10 i lovforslaget.

4.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet.

Merkostnader er beregnet til ca. 75 mill. kroner på årsbasis. For 2003 er merutgiftene anslått til ca. 35 mill. kroner. Endringen innebærer samtidig mindretgifter på om lag 90–100 mill. kroner i forhold til den vedtatte lovendringen av 13. desember 2002. Forslaget innebærer også en administrativ forenkling i forhold til nevnte lovendring.

5 Ordningen med omsorgspenge ved barns sykdom tilpasses dagens familiemønstre – folketrygdloven §§ 9–5 og 9–6

5.1 Innledning

Departementet foreslår enkelte endringer i omsorgspengeordningen ved barns sykdom, slik at

rettighetene bringes mer i samsvar med den faktiske omsorgssituasjonen som dagens familiestruktur medfører. Gjeldende regler er utformet med utgangspunkt i den tradisjonelle kjernefamilien.

Departementet har lagt vekt på at den enkelte arbeidstaker med omsorg for små barn i større grad bør kunne få omsorgspenger i 10 dager fra sin arbeidsgiver, uten hensyn til om vedkommende har det formelle foreldreansvaret.

5.2 Gjeldende rett

Folketrygdloven kapittel 9 del II har regler om omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom som skal dekkes av arbeidsgiver i opptil 10 dager.

Når en arbeidsgiver har betalt omsorgspenger til en arbeidstaker i mer enn 10 stønadsdager i et kalenderår, kan arbeidsgiveren kreve å få refusjon fra trygden for det antall stønadsdager som overstiger 10.

Den enkelte arbeidstaker kan få omsorgspenger i opptil 10 stønadsdager for hvert kalenderår, se § 9–6. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30. Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet, ytes det omsorgspenger i opptil 20 stønadsdager (40 dersom arbeidstakeren er alene om omsorgen).

Legebesøk og annen oppfølging av barnet faller utenfor loven, dersom barnet ikke er sykt/pleietrengende den aktuelle dagen.

Retten til omsorgspenger omfatter arbeidstakere som har «omsorg for barn», jf. § 9–5 første ledd. Uttrykket tolkes slik at man må ha barnet boende hos seg til daglig og ha foreldreansvar for å være omfattet av reglene. Etter samlivsbrudd vil foreldrene fortsatt ha rett til 10 dager hver med omsorgspenger dersom foreldreansvaret er delt (eventuelt 15 ved omsorg for mer enn to barn, eller 20 dersom barnet er kronisk sykt/funksjonshemmet). Dersom den ene har den daglige omsorgen regnes vedkommende som alene om omsorgen og har rett til 20 (evt. 30 eller 40) dager. Det kan i slike tilfeller inngås en avtale mellom foreldrene om fordeling av stønadsdagene (20, 30 eller 40) i forhold til omfanget av avtalt samvær. Hvis den som er alene om omsorgen for barnet inngår et nytt samboerforhold eller gifter seg, opprettholdes status som alene om omsorgen og rett til dobbel kvote med omsorgspenger så lenge det ikke er fellesbarn i det nye forholdet.

Kravet om foreldreansvar medfører at flere persongrupper som til daglig utøver omsorg for andres barn, ikke har rett til omsorgspenger for å være hjemme og ta seg av barnet når det er sykt. Dette gjelder først og fremst ny samboer/ektefelle (forutsatt at paret ikke har felles barn), fosterforeldre og homofile samboende.

Hvis den som er alene om omsorgen får barn sammen med ny samboer/ektefelle, anses vedkommende ikke lenger å være alene om omsorgen, og mister retten til det utvidede dagantallet. Som en konsekvens av dette, godtas at ny samboer/ektefelle kan bruke av sine 10 dager (som vedkommende får pga. fellesbarnet) også når det er den andres særkullsbarn som er syke.

5.3 Høring

Forslaget har vært på høring hos de mest sentrale arbeidslivsorganisasjonene, enkelte private organisasjoner og departementer. De høringsinstansene som har gitt tilbakemelding er i all hovedsak positive til forslagene. Det fremheves at endringene vil bidra til å sikre barns omsorgsbehov, og bidra til likestilling mellom ulike samlivsformer. Et forslag om en selvstendig rett til omsorgspenger for samværsforeldre ble også sendt på høring. En slik utvidelse ville innebære en økning av den totale kvoten med omsorgspenger, og arbeidsgiversiden hadde merknader til dette. Forslaget følges derfor ikke opp.

5.4 Departementets vurdering og forslag

5.4.1 Adgang til overføring av stønadsdager til ny ektefelle/samboer

Når det gjelder omsorgspersoner som bor sammen med barn de ikke har foreldreansvaret for, finner departementet det uheldig at omsorgspengeretten kun er knyttet til foreldrene, uten muligheter for tilpasning til den faktiske omsorgssituasjonen. Blant annet har man mottatt reaksjoner på at det ikke foreligger omsorgspengerrett for ny ektefelle når biologisk far eller mor er død. I de tilfeller hvor far eller mor har dobbelt dagantall med omsorgspenger, bør det gis adgang til å overføre opptil 10 dager av omsorgspengene til ny ektefelle/samboer. Blant annet av hensyn til arbeidsgiver bør det imidlertid stilles krav til at et samboerforhold må være av en viss varighet før deler av omsorgspengerrettighetene kan overføres. Det bør derfor foreligge et krav om at samboerforholdet har vart i 12 måneder. Partnerskap likestilles med ekteskap, se folketrygdloven § 1–5 andre ledd.

Ovennevnte regelendring vil kunne innebære noe økte kostnader for arbeidsgiveren til ektefelle/samboer, men aleneforelderens arbeidsgiver vil på sin side kunne få en fordel i form av mindre fravær. Det bør også legges vekt på at muligheten for å kunne dele dager vil kunne bedre aleneforelderens arbeidssituasjon ved at det blir mulig å dele den belastningen det kan innebære å måtte være mye borte fra jobb. Videre vil en slik ordning bare ha konsekvenser for samboers/ektefelles arbeidsgiver i tilfeller hvor arbeidstakeren ikke har egne barn, eller når paret ikke har felles barn.

Det vises til § 9–6 nytt sjettede ledd i lovforslaget.

5.4.2 Omsorgspenger til fosterforeldre

Retten til å være hjemme med syke barn uten å lide økonomisk tap er en viktig velferdsordning for småbarnsforeldre. Det er uheldig at fosterfamilier holdes utenfor denne ordningen. Av hensyn til barnet bør regelverket sikre likebehandling. Det foreslås derfor at omsorgspengerettighetene også skal omfatte fosterforeldre. Selv om en slik endring kan innebære merkostnader for arbeidsgiveren, bør hensynet til barnet likevel veie tyngst. Mange arbeidsgivere antas uansett å være fleksible i forhold til slike situasjoner. Departementet ser ingen gode grunner til å opprettholde skillet mellom fosterforeldre og andre foreldre, og mener at arbeidsgivers ansvar bør være det samme i de to tilfellene. Disse tilfellene vil uansett bare komme på spissen i de tilfeller hvor arbeidstakeren ikke har egne barn i tillegg. (Når arbeidstakeren har egne barn, må arbeidsgiver uansett dekke 10 dager med omsorgspenger. «Medregning» av fosterbarn kan medføre at arbeidstaker vil få rett til å være borte i flere enn 10 dager, men disse utgiftene vil eventuelt bli refundert fra trygden.)

Det vises til § 9–5 nytt andre ledd i lovforslaget.

5.4.3 Omsorgspenger ved undersøkelse og kontroll i forbindelse med barns sykdom

Departementet mener at nødvendige oppfølgings tiltak på grunn av barns sykdom også bør være omfattet av ordningen, selv om barnet ikke kan sies å være sykt eller pleietrengende under oppfølgingen. Som eksempel kan nevnes undersøkelse/kontroll hos lege, eller annen oppfølging i forbindelse med sykdom. I slike situasjoner vil det oftest ikke være nødvendig å være borte fra arbeid hele dagen. Loven er ikke til hinder for at arbeidstaker og arbeidsgiver avtaler bruk av for eksempel halve dager.

Det vises til § 9–5 første ledd ny bokstav d i lovforslaget.

5.4.4 Lovteknisk korrigerings

På grunn av at folketrygdloven § 9–5 første ledd tilføyes en ny bokstav, må det foretas en teknisk justering av de øvrige bokstavene i bestemmelsen. Det vises til lovforslaget.

5.5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2003. Når det gjelder rett til fri ved barns sykdom, vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet vurdere behovet for regelendringer i arbeidsmiljøloven.

Forslag om at en aleneforelder kan overføre inntil 10 omsorgspengedager til ny ektefelle eller samboer vil medføre mindreutgifter for trygden (og tilsvarende merkostnader for arbeidsgiversiden). Størrelsen på innsparingen er imidlertid vanskelig å beregne, da dette vil være avhengig av hvor mange som ønsker å benytte seg av denne muligheten.

Forslaget om at omsorgspengerettighetene også skal omfatte fosterforeldre, innebærer merutgifter for arbeidsgiversiden. Departementet antar imidlertid at de økonomiske konsekvensene vil bli utbetydelige, da de fleste arbeidsgivere i praksis likestiller fosterbarn med egne barn.

Forslagene vil kunne innebære en økning av antall arbeidstakere som anses å ha omsorg for mer enn to barn. Som nevnt innledningsvis har arbeidstakere med omsorg for mer enn to barn rett til 15 dager med omsorgspenger, og arbeidsgiver får refusjon fra trygden for det dagantall som overstiger 10. Hvorvidt endringen vil medføre en økning av trygdens utgifter vil avhenge av om denne persongruppen faktisk vil øke sitt forbruk av omsorgspengedager. Det er vanskelig å si noe sikkert om dette, men en oversikt over bruken i dag vil kunne gi en pekepinn.

I statlig sektor var det i 2001 en gjennomsnittlig bruk av omsorgspenger på 6,9 dager for kvinner og 4,6 dager for menn. (Departementet har ikke opplysninger om privat sektor, men tallene antas ikke å ligge høyere enn for staten). Tall fra Rikstrygdeverket viser at det for persongruppen med fravær på 1–5 dager utover de 10 dagene som arbeidsgiver dekker, ble refundert gjennomsnittlig 2,7 dager per arbeidstaker.

Ovennevnte opplysninger tilsier at omsorgspen-

geordningen generelt dekker et tilstrekkelig dagantall, slik at en utvidelse av rettigheter ikke nødvendigvis medfører et større uttak. Det skal her føyes til at de samlede kostnadene ved omsorgspengeordningen i sin helhet er svært små, ca 6,2 mill. kroner per år, slik at økt uttak for en liten gruppe uansett vil ha liten økonomisk effekt. Departementet legger derfor til grunn at en liten økning av gruppen som har rett til mer enn 10 dager med omsorgspenger ikke vil gi økonomiske utslag av betydning. Eventuelle merkostnader antas uansett å ligge innenfor de innsparinger som vil komme som følge av forslaget om at en aleneforelder kan overføre deler av omsorgspengeknoten til ny ektefelle eller samboer. De samlede effektene av lovforslagene vil derfor være kostnadsnøytrale for trygden.

6 Avkortningsreglene for barnepensjon under opphold i institusjon tilpasses tilsvarende regler for voksne pensjonister – folketrygdloven §§ 18–8 og 18–9

6.1 Innledning

Departementet foreslår at avkortningsreglene for barnepensjonen under langtidsopphold i institusjon tilpasses reglene for voksne. Det foreslås at frieperioden før pensjonen omregnes øker fra fem måneder til ett år, og at foreldreløse barn får beholde minst 45 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

6.2 Gjeldende rett

Reglene om når barnepensjon skal reduseres står i folketrygdloven § 18–8. Etter hovedregelen skal barnepensjonen avkortes når barnet har rett til fri forpleining under langtidsopphold i en helseinstitusjon under statlig ansvar. Det vil si at barnepensjonen blir avkortet under opphold i psykiatriske institusjoner og noen private, men statsstøttede institusjoner. Bestemmelsen gjelder også for opphold i fengsler, se folketrygdloven § 18–10. Betaling for opphold i barneverninstitusjoner er regulert i egne forskrifter.

Barnepensjonen reduseres ikke for innleggelsesmåneden og den påfølgende måned, og omregnes bare dersom oppholdet antas å vare mer enn fem måneder. Andre pensjoner (alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon), avkortes bare når oppholdet antas å vare mer enn *ett år*, se folketrygdloven § 3–27.

Etter folketrygdloven § 18–9 skal redusert barnepensjon utgjøre 10 prosent av grunnbeløpet når en av foreldrene er død. Når begge foreldrene er døde, skal barnepensjonen utgjøre 25 prosent av grunnbeløpet pluss 10 prosent av tilleggspensjonen til den av foreldrene som ville fått størst pensjon som gjenlevende ektefelle, eller eventuelt 10 prosent av særtillegget.

Ved lov 21. desember 2001 nr. 118 ble hovedbestemmelsene om reduksjon av pensjoner under institusjonsopphold i folketrygdloven §§ 3–27 og 3–28 endret med virkning fra 1. mai 2002. Endringene gjaldt primært psykiatriske institusjoner, men gjelder etter folketrygdloven § 3–29 også for opphold i fengsler.

Endringene var en oppfølging av forslag i Utjæmningsmeldinga (St. meld. nr. 50 for 1998–99) som fikk enstemmig tilslutning i sosialkomiteen, se Innst. S. nr. 222 for 1999–2000. Det vises til Ot.prp. nr. 4 for 2001–2002, der det er gitt en nærmere redegjørelse. Se også Innst. O. nr. 14 for 2001–2002.

Folketrygdloven § 3–27 ble endret slik at pensjoner ikke blir redusert dersom oppholdet antas å vare mindre enn ett år. Tidligere var grensen fem måneder. Dessuten ble folketrygdloven § 3–28 endret slik at utbetalt pensjon blir minst 45 prosent av grunnbeløpet. Tidligere var minstestytelsen 25 prosent av grunnbeløpet og 10 prosent av særtillegget slik den fortsatt er for barnepensjon.

6.3 Departementets vurdering og forslag

Barn som har mistet begge foreldrene, har ingen forsørger, og har derfor i mange tilfeller det samme økonomiske behovet som voksne. Barnepensjonen for disse barna bør derfor bli redusert etter de samme regler som for voksne under institusjonsopphold.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at barnepensjonen bare reduseres når institusjonsoppholdet antas å vare mer enn ett år, og at minstebeløpet under opphold i institusjon settes til 45 prosent av grunnbeløpet når barnet har mistet begge foreldrene.

Det vises til lovforslaget §§ 18–8 og 18–9.

6.4 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. juli 2003.

Antallet barn som mottar barnepensjon under opphold i helseinstitusjoner og fengsler er lite. En-

dringene vil derfor ikke føre til merutgifter eller administrative konsekvenser av betydning.

7 Lovteknisk presisering av begrepet forventet arbeidsinntekt for gjenlevende ektefelle – folketrygdloven § 17–8

Departementet foreslår at bestemmelsen om avkorting av pensjon til gjenlevende ektefelle under 55 år i folketrygdloven § 17–8 endres. Det presiseres at forventet inntekt minst skal utgjøre to ganger grunnbeløpet, slik at det går klart fram at forventet inntekt kan settes til et høyere beløp.

Pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle reduseres hvis den faktiske eller forventede arbeidsinntekten er høyere enn halvparten av grunnbeløpet, se folketrygdloven § 17–8 tredje ledd. Ytelsen blir da redusert med 40 prosent av den overskytende inntekt.

Selv om den gjenlevende ikke har arbeidsinntekt, kan det fastsettes en forventet arbeidsinntekt. I prinsippet er det ingen øvre eller nedre grense for hvor stor denne inntekten kan være, se folketrygdloven § 17–8 første ledd. Det forventes at etterlatte under 55 år skaffer seg en arbeidsinntekt på to ganger grunnbeløpet (kr 108 340) på årsbasis, se § 17–8 andre ledd. For den som ikke har arbeidsinntekt, vil pensjonen bli redusert med kr 32 502, med mindre vedkommende har rimelig grunn til ikke å ha inntekt. Etterlatte som ikke er i arbeid ved dødsfallet, får en rimelig tid til omstilling. Bestemmelsen er begrenset til pensjon, overgangsstønad er unntatt. Folketrygdloven § 17–8 andre ledd innebærer for øvrig ingen begrensning i forhold til første ledd. Det vil si at forventet inntekt kan settes høyere enn to ganger grunnbeløpet dersom det er grunn til det. Ordlyden i andre ledd kan imidlertid isolert sett gi inntrykk av at den forventede inntekten skal begrenses til to ganger grunnbeløpet. Det er derfor et visst behov for en klargjøring av lovteksten.

Departementet forslår etter dette at det presiseres i folketrygdloven § 17–8 andre ledd at forventet inntekt minst skal utgjøre to ganger grunnbeløpet. Det vil dermed gå klart fram at forventet inntekt også kan settes til et høyere beløp. Det vises til lovforslaget.

Endringen som foreslås å tre i kraft straks, har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

8 Lovteknisk presisering om at refusjonskrav fra arbeidsgiver for utbetalte sykepenger ved svangerskapsrelatert fravær kan dekkes tre måneder tilbake i tid – folketrygdloven § 8–20

Ved sykefravær som skyldes svangerskap, kan arbeidsgiver få refundert sykepenger i arbeidsgiverperioden dersom arbeidstakeren ikke kan omplasseres til annet arbeid i virksomheten. Departementet har lagt til grunn at søknaden kan gis virkning bakover i tid dersom vilkårene var oppfylt, etter de generelle reglene som gjelder for etterbetaling av sykepenger. Dette går ikke klart frem av lovteksten, og for å klargjøre reglene foreslås en lovteknisk omredigering av bestemmelsen.

Som en oppfølging av Intensjonsavtalen ble det ved lov 22. mars 2002 nr. 7 innført en ordning med dekning av utgifter til sykepenger i arbeidsgiverperioden når årsaken til sykefraværet er relatert til svangerskapet, og omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig. Se Ot.prp. nr. 29 (2001–2002). Ordningen ble inkorporert i folketrygdloven § 8–20 som før endringen gjaldt for arbeidstakere med langvarig eller kronisk sykdom som medfører risiko for særlig stort sykefravær.

Det ble i forbindelse med endringen uttalt at de to ordningene har likhetstrekk som gjør det naturlig å regulere dem i samme bestemmelse. Imidlertid har ordningene også ulikheter. I henhold til andre ledd får avgjørelse av søknad om at trygden skal dekke sykepenger i arbeidsgiverperioden virkning fra den dag trygdekontoret mottok søknaden. Dette innebærer at det ikke refunderes sykepenger for fravær som ligger forut for søknaden. Regelen innebærer også at innvilgelsen gjelder for fremtidig sykefravær, uavhengig av årsak.

Når det gjelder svangerskapsrelatert sykefravær er reglene noe annerledes, siden det kreves en årsakssammenheng mellom svangerskapet og sykefraværet. Videre er regelen om at søknaden ikke kan gis virkning tilbake i tid, uheldig ved at arbeidsgiver som ikke er klar over svangerskapet heller ikke vil ha muligheter for refusjon for den aktuelle perioden. Dette kan bl.a. medføre press på arbeidstaker som ikke ønsker å opplyse om at hun er gravid.

For å unngå konfliktsituasjoner, og for å sikre at ordningen praktiseres i tråd med intensjonene, har departementet lagt til grunn at sykepenger kan refunderes for tidligere fravær dersom kravet settes frem innenfor den fristen som gjelder for sykepenger. Sykepenger gis for opptil tre måneder før den måneden kravet ble satt frem, se folketrygdloven

§ 22–13 tredje ledd. Regelen i § 8–20 andre ledd er med andre ord ikke ment å gjelde for svangerskapsrelatert sykefravær. Det er imidlertid uheldig at dette ikke går frem av lovteksten, og det foreslås derfor at bestemmelsen omredigeres slik at de to ordningene omhandles i ulike ledd.

Det er et vilkår for å få dekket sykepenger at arbeidstakeren ikke kan omplasseres til annet arbeid i virksomheten. Herunder vil tilrettelegging av arbeidsoppgavene være forsøkt før omplassering vurderes. Departementet foreslår likevel av informasjonshensyn at tilrettelegging også nevnes særskilt i lovteksten. Det vises til lovforslaget.

Departementet foreslår at endringene trer i kraft straks. Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser

9 Krav om lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte skal settes fram for hjelpemiddelsentralen – folketrygdloven § 21–2

Folketrygdloven § 21–2 regulerer hvor krav om ytelser etter loven som hovedregel skal settes fram. I første ledd første punktum bestemmes det at kravet vanligvis skal settes fram for trygdekontoret på vedkommendes bosted.

Etter første ledd andre punktum skal krav om hjelpemidler og tolkehjelp etter § 10–7 bokstavene a, f og g som hovedregel settes fram for hjelpemiddelsentralen. Dette har sammenheng med at hjelpemiddelsentralene er delegert vedtaksmyndighet på disse områdene, jf. folketrygdloven § 20–2 første ledd. Fra 1. januar 2003 er hjelpemiddelsentralene videre gitt myndighet til å gjøre vedtak om lese- og sekretærhjelp etter § 10–7 første ledd bokstav e. På bakgrunn av dette foreslår departementet at § 21–2 første ledd andre punktum suppleres slik at også krav om lese- og sekretærhjelp som hovedregel skal settes fram for hjelpemiddelsentralen. Det vises til lovforslaget.

Endringen som foreslås å tre i kraft straks, har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

10 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 3–6 andre ledd

Bestemmelsen som inneholder hovedregelen om framtidig trygdetid for uførepensjonister, har i dag en henvisning til § 3–5 fjerde ledd bokstav a. Riktig

henvisning skal være § 3–5 femte ledd bokstav a. Endringen foreslås å tre i kraft straks.

Til § 8–20

Bestemmelsen gjelder refusjon av sykepenger i arbeidsgiverperioden når arbeidstakeren har risiko for særlig stort sykefravær, eller har svangerskapsrelatert sykefravær. Det gjelder til dels ulike regler for disse to situasjonene. Endringene innebærer klargjøringer og presiseringer. Se punkt 8.

Til § 9–5

Bestemmelsen regulerer stønadssituasjonen for omsorgspenger. Det innføres en ny *bokstav d i første ledd* slik at det kan gis omsorgspenger i forbindelse med oppfølging av barns sykdom, selv om barnet ikke er sykt/pleietrengende den aktuelle dagen. *Nytt andre ledd* innebærer at fosterforeldre får omsorgspengerrettigheter. Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd. Se punkt 5.4.2 og 5.4.3.

Til § 9–6

Bestemmelsen regulerer antall dager med omsorgspenger. *Nytt sjette ledd* innebærer at en person som har dobbel kvote med omsorgspenger, kan overføre deler av rettighetene til ektefelle, partner eller samboer, se punkt 5.4.1.

Til § 9–10

Bestemmelsen gjelder pleiepenger når barn er innlagt i helseinstitusjon. Endringene innebærer at det kan gis pleiepenger fra 8. dag etter innleggelsen dersom barnet har vært innlagt i minst 3 dager. Se punkt 4.

Til § 10–7 femte ledd

Endringen tar sikte på å likestille undervisningsstedet med arbeidsstedet når en student som har rett til rehabiliteringspenger kan gjenoppta studiene dersom vedkommende får dekket ekstra transportutgifter. Det er videre gjort en mindre språklig endring i bestemmelsen. Se punkt 3.

Til § 10–8

Bestemmelsen gjelder rehabiliteringspenger og har i dag i *fjerde ledd* en henvisning til § 11–8 andre ledd bokstav a. Riktig henvisning skal være § 11–9 andre ledd bokstav a. Endringen foreslås å tre i kraft straks.

Til § 10–12 fjerde ledd

Bestemmelsen regulerer hvor lenge det i sluttfasen av rehabiliteringen kan ytes rehabiliteringspenger når arbeidsevnen er nedsatt med mindre enn 50 prosent. Perioden forlenges fra 6 til 12 måneder. Se punkt 2.

Til § 17–8 andre ledd

Bestemmelsen har særregler om forventet inntekt for gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år. I *første punktum* presiseres det at forventet inntekt minst skal utgjøre to ganger grunnbeløpet slik at det går klart fram at forventet inntekt kan settes til et høyere beløp. Det vises til punkt 7.

Til § 18–8 andre ledd

Bestemmelsen fastslår når barnepensjon skal reduseres under institusjonsopphold. I *tredje punktum* er det presisert at barnepensjon ikke skal reduseres hvis oppholdet varer kortere enn ett år. Se punkt 6.

Til § 18–9 andre ledd

Bestemmelsen fastslår størrelsen på barnepensjon når barn som har mistet begge foreldrene, opphol-

der seg på institusjon. I *nytt andre punktum* er det fastslått at barnepensjonen minst skal utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet under institusjonsopphold. Det er derfor ikke lenger noen grunn til å nevne særtillegget i *første punktum*. Se punkt 6.

Til § 21–2

Bestemmelsen regulerer hvor krav om ytelser etter folketrygdloven skal settes fram.

Endringen i *første ledd andre punktum* innebærer at krav om lese- og sekretærhjelp etter folketrygdloven § 10–7 første ledd bokstav e vanligvis skal settes fram for hjelpemiddelsentralen. Se punkt 9.

Sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i folketrygdloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3–6 andre ledd skal lyde:

Framtidig trygdetid som nevnt i § 3–5 femte ledd bokstav a regnes fra uføretidspunktet (§ 12–10) til og med det året vedkommende fyller 66 år.

§ 8–20 skal lyde:

§ 8–20 *Risiko for særlig stort sykefravær eller svangerskapsrelatert sykefravær*

Dersom en arbeidstaker har langvarig eller kronisk sykdom som medfører risiko for særlig stort sykefravær, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepengene i arbeidsgiverperioden. Det samme gjelder for en arbeidstaker som har en sykdom som medfører risiko for gjentatte sykefravær i en begrenset periode. *Blir søknaden innvilget, får avgjørelsen virkning fra den dag trygdekontoret mottok søknaden.*

Dersom en arbeidstaker er sykmeldt på grunn av svangerskapsrelatert sykdom, og tilrettelegging eller omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepengene i arbeidsgiverperioden.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

§ 9–5 første ledd og nytt andre ledd skal lyde:

Til en arbeidstaker som har omsorg for barn, ytes det omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet

- på grunn av nødvendig tilsyn med og pleie av et sykt barn i hjemmet eller i helseinstitusjon,
- fordi den som har det daglige barnetilsynet er syk,
- fordi den som har det daglige barnetilsynet er forhindret fra å ha tilsyn med barnet fordi vedkommende følger et annet barn til utredning eller til innleggelse i helseinstitusjon, eller
- fordi barnet på grunn av sykdom trenger oppfølging i form av legebesøk mv. selv om barnet ikke er sykt eller pleietrengende den aktuelle dagen.

Retten til omsorgspenger etter første ledd gjelder også fosterforeldre.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 9–6 nytt sjettede ledd skal lyde:

Når en av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder. Det er et vilkår at trygdekontoret får skriftlig melding om overføringen.

Nåværende sjettede ledd blir nytt sjuende ledd.

§ 10–7 femte ledd skal lyde:

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10–8, kan det ytes reisetilskott i stedet for rehabiliteringspenger dersom medlemmet midlertidig ikke kan reise på sin vanlige måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet på grunn av sykdom eller skade. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra transportutgifter og begrenses til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i rehabiliteringspenger for samme tidsrom.

§ 10–8 fjerde ledd skal lyde:

Det kan også ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode før et attføringstiltak blir satt i verk dersom medlemmet fyller vilkårene i § 11–5, jf. § 11–9 andre ledd bokstav a.

§ 10–12 fjerde ledd skal lyde:

Rehabiliteringspenger etter tredje ledd ytes i opptil seks måneder. I særlige tilfeller kan rehabiliteringspenger ytes i ytterligere seks måneder.

§ 17–8 andre ledd første punktum skal lyde:

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på minst to ganger folketrygdens grunnbeløp etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet.

§ 18–8 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Pensjonen omregnes bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn ett år inkludert hele innleggelsesmåneden.

§ 18–9 andre ledd skal lyde:

Redusert pensjon til et barn som har mistet begge foreldrene, utgjør 25 pst. av grunnbeløpet pluss 10 pst. av *tilleggspensjonen til den av foreldrene som ville ha fått størst pensjon som gjenlevende ektefelle. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 pst. av grunnbeløpet.* Redusert pensjon etter disse prosentsatserne gis også når barnet har mistet sin mor og farskapet ikke er fastslått.

§ 21–2 første ledd andre punktum skal lyde:

Krav om hjelpemidler, *lese- og sekretærhjelp* og tolkehjelp etter § 10–7 *første ledd* bokstavene a, e, f og g skal vanligvis settes fram for hjelpemiddelsen-
tra-
len.

II

I lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9–10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er *eller har vært* innlagt i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger tidligst fra åttende dag regnet

fra innleggelsen . *Det er et vilkår at barnet har vært innlagt i minst tre dager. Etter utskrivelsen er det et vilkår for pleiepenger at barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene.* Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Det er et vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9–11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen gis ikke til begge foreldrene samtidig.

III

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Endringene i folketrygdloven §§ 3–6, 8–20, 10–8, 17–8 og 21–2 trer i kraft straks.
2. Endringene i §§ 18–8 og 18–9 trer i kraft 1. juli 2003.
3. Endringene i §§ 9–5 og 9–6 trer i kraft 1. juli 2003.
4. Endringene i §§ 10–7 og 10–12 trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning også for løpende tilfeller.
5. Endringen i lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i folketrygdloven trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet.